

ENTREVISTA AMB ENRIC LLUCH

Beatriu Tortosa

Enric Lluch (Algemesí, 1949), autor de dilatada trajectòria en la literatura infantil i juvenil, ha estat mereixedor de diversos premis en tot l'àmbit lingüístic: Samaruc, Edebé de Literatura Infantil, Vicent Silvestre, Enric Valor, Far de Cullera, Barcanova, Premi 10 d'Alfaguara. La seua obra ha estat traduïda a l'anglès, al francès i a totes les llengües autonòmiques.

NTRA EN UNA SALA PLENA DE GENT, ÉS MENUT, els cabells escassos i blancs, posat seriós, vestit impecable, bigotí, ulleres i un somriure amagat darrere del blau dels ulls. Comença a parlar i va submergint-se com un peix en l'aigua i el millor de tot, els oients es capbussen amb ell. Arriben els primers somriures sotabarba, les primeres ganyotes i definitivament les rialles. Així entra Enric Lluch a poc a poc i conservant l'alé, però sense pausa, amb les seues històries, els seus embolics, els seus acudits i aquelles experiències inversemblants i captivadores que assegura que li han passat en moltíssimes parts del món on ha viatjat de veritat o amb la seua imaginació. I és que el món literari d'Enric Lluch està poblat de monstres com un esquelet que vol jugar al futbol, animals que parlen, herois de pa i raïm, ànimes de cotó en pel, reis panxuts i dimonis emplomats, un grapat d'essers que ha creat al llarg de més d'un centenar de llibres per a xiquets i joves i que l'han convertit en un dels escriptors cabdals de LIJ del nostre àmbit lingüístic. Des del 1992 quan va guanyar el premi Samaruc fins l'últim guardó –el Premi de teatre infantil Xaro Vidal de Carcaixent–, l'univers d'Enric

Una imatge recent d'Enric Lluç

Lluch ha anat nodrint-se de personatges i d'històries desbordants creades des de la seua benvolguda llar d'Algemesí i que han traspasat fronteres amb les nombroses traduccions de la seua obra i han despertat somriures a diverses generacions de joves i xiquets. Però la pregunta és ¿què té en el cap Enric Lluch? Impossible imaginar-ho... però ho intentem.

Abans de ser escriptor, va ser arqueòleg i també mestre, cóm s'inicià al viatge literari?

Com quasi totes les coses en la vida, per casualitat. Un bon dia vaig escriure un text de difícil classificació, la meua dona el va enviar a Madrid i des d'allà ens digueren que anaven a publicar-lo. Poc temps després, Mercè Company em va convidar a participar en un projecte per a la TV i Baula em va publicar el segon llibre. El següent pas va ser publicar en Bromera. Estic parlant de finals dels 80 i inicis del 90. I des d'aleshores, persevere en aquestes coses.

Tot i que ha escrit –i fins i tot ha guanyat premis de literatura adulta–, l'etiqueta d'escriptor de literatura infantil i juvenil li ve marcada des que va començar a fer literatura, què li sembla aquesta etiqueta?

Això de les etiquetes és una cosa que no acabe d'entendre, però es veu que hi ha gent entossudida a col·locar-ne. Si així són feliços, endavant. De tota manera, si cal portar-ne alguna, la d'escriptor de LIJ resulta agradable.

I més enllà, li ha reportat beneficis o desavantatges aquesta etiqueta?

No sé si això del tipus d'etiqueta beneficia o perjudica. Personalment, pense que és una manera de classificar la gent que escriu per facilitar l'elaboració de les fitxes que solen fer els estudiosos.

Creu que existeix una literatura infantil i juvenil “per se”?

Crec que hi ha una literatura dedicada a la gent més menuda i la resta de la literatura. Considere que entre la literatura juvenil i l'anomenada d'adults la diferència cal buscar-la en el nombre de pàgines i en determinades escenes que en la literatura juvenil apareixen més diluïdes.

En quin registre se sent més còmode, per als molt menudets –com és el cas de la seua última producció per a Bromera– o per als més majors, dins d'eixa franja d'edat que qualifiquem com a infantil?

Em trobe ben a gust fent literatura més a la gent menuda. Però també teixint altre tipus de literatura. Crec que, en el fons, qualsevol història pot ser contada des de distintes perspectives i de diferents maneres.

Alhora d'escriure per a xiquets, què és més important el llenguatge emprat o les trames i els personatges?

Evidentment el llenguatge i les estructures sintàctiques emprades. Les trames i els personatges es poden contar i es poden moure en moltes aigües distintes. Ho comentava abans: crec que la diferència entre la literatura per a infants i la resta rau en el vocabulari i en les estructures i, en tot cas, en els referents.

Com bé explicava el mestre i escriptor Josep A. Fluixà a la revista Caràcters, les seues històries parteixen de dos contraris que es fusionen. Es reconeix en eixa apreciació...?

Sí, sí. Josep A. Fluixà té més raó que cent sants de primera divisió. En moltes de les meues històries apareixen dos personatges contraris i, sovint, contradictoris, que tracten d'establir algun tipus de relació. Segurament serà perquè considere que les persones que habitem el món, siga com siga la nostra forma de ser i d'entendre la vida, podem tenir punts de confluència i de col·laboració. És una idea amb molta càrrega utòpica i en sóc conscient, però m'agrada creure que algun dia el cervell de les persones madurarà com els bons melons d'Alger i la idea serà factible. Mentrestant, sempre que puc, intente transmetre-la.

Durant més de trenta anys porta publicant i escrivint per als menuts ¿ha canviat el seu públic? ¿són els mateixos xiquets els de fa trenta anys que els d'ara?

xements tècnics i tecnològics que els de fa trenta anys; però, hi ha unes quantes característiques que continuen sent comunes des que el gènere humà abandonà els arbres per a caminar sobre dues potes. Per exemple, la enorme sinceritat de la immaduresa, la falta de prejudicis dels adults, la tossuderia, la falta d'experiència a l'hora d'amollar mentides, la imaginació desbordant...

La literatura per a menuts pot fer front a altres estímuls per als menuts que hi ha actualment?

I tant! Però jo no parlaria d'enfrontament d'estímuls sinó de coexistència. Tinc dos nets que s'ho passen d'allò més amb els avenços tecnològics i, alhora, s'encanten amb les històries que tenen entre mans, amb les que escolten de boca dels seus pares o amb els desgavells que els seus iaïos els solen contar.

L'humor sens dubte és la marca de la casa, és fàcil despertar el somriure d'un xiquet quan llig?

És difícil. L'humor és una de les batalles amb les que m'enfronte cada dia. Tot i això, m'esforce en arrancar ni que siga un somriure per tal de contrarestar l'ambient en què vivim cada dia. Crec que una assignatura obligatòria a les escoles havia de ser l'aprenentatge de l'alegria i del bon humor. Si per mi fóra, no acceptaria cap persona en llocs de responsabilitat que no transmetera un sentiment positiu, d'alegria, d'esperança. I, per suposat, que tinguera sentit de l'humor.

L'educació en valors o millor dit la transmissió d'una sèrie de valors és un component que va lligat no sols a l'escola sinó també a la LIJ. Vosté quan escriu és conscient d'aquesta transmissió (evidentment, sí) però anem més lluny, es planteja la transmissió de valors en la construcció de les seues històries?

Si he de fer un treball per encàrrec m'ajuste, en la mesura de les meues possibilitats, a allò que em demanen; però si he d'escriure una història perquè m'abelleix no tinc en compte cap pressupòsit. L'escric i ja està. Tot i això, pense que la meua manera de ser i d'entendre la vida, apareixerà, sense voler, en tot allò que intente plasmar sobre el paper.

E L M I C A L E T G A L À C T I C

*El rei Panxut redola
i el rei Primal s'envola*

Enric Lluch

Il·lustracions d'Agustí Asensio

Sabem que a més de ser un gran escriptor, és un gran iaio i ha estat mestre durant molts anys, ¿qui ha après més de qui, vosté dels nanos o els nanos de l'escriptor?

He après molt dels nanos i dels joves, això és evident. Han estat molts dies de treball i moltes hores de convivència. Els dec moltes de les històries que he escrit. Però, tot i les hores que he comentat, encara em sorprenen cada dia amb les seues eixides de coet, amb els seus comentaris, amb les seues apreciacions de les reaccions de les persones adultes i amb cada cosa que senten i viuen i expressen amb el seu vocabulari. Són una font inesgotable d'arguments.

¿Es pot escriure per a menuts sense mantindre un contacte amb ells?

Seria difícil. En el meu cas, molt difícil.

La seua producció literària ha estat traduïda a nombrosos idiomes, ¿la LIJ és la literatura més universal?

Uf! Aquesta pregunta és de nota perquè no sabia valorar el pes específic de la LIJ en la literatura universal, tot i que tem que poc. De tota manera, sí que és veritat que els clàssics són coneguts arreu del món i moltes de les creacions no infantils ha begut de les fonts d'aquest tipus de literatura, disfressada de personatges juvenils o adults, en situacions més o menys distintes, però basades en narracions que, per l'etiqueta que abans comentàvem, pertanyen a la LIJ.

I ja parlant des d'un altra perspectiva, ¿com veu el panorama de la LIJ en valencià actualment?

Ja fa molt temps que vaig comentar que travessàvem un dels períodes més interessants de la LIJ i de la literatura en general en les nostres terres i en la nostra llengua. Però, pel que sembla, estem condemnats a la cadena perpètua de les dificultats i de les travetes de la gent amb responsabilitat que no entén o no vol entendre que es pot fer— i està fent-se— una excel·lent literatura en la nostra llengua i per la nostra gent que, curiosament, és molt més valorada fora de les nostres fronteres que a casa nostra. Tot i que hi ha honroses excepcions (em consta que l'AVL ha de fer mans i mànigues i, fins i tot, empassar-se-les de la grandària de les rodes de molí per tal de

recolzar la nostra creació), la resta de les institucions de pes canten *guajires*, argumenten amb premisses que fan riure i ens veuen com elements pertorbadors i conflictius. En resum, hi ha molt de nivell, però cadascú—escriptors, editors, llibreters— s’ha de pelar la fulla sense esperar res del pastís que, dit al pas, engreixem també nosaltres amb les canyades que ens amolla hisenda. Res de nou, perquè la mateixa situació o semblant, la viuen els músics, els artistes plàstics, la gent del teatre o del cinema i *tutti quanti* es dedica a la creació.

UN QÜESTIONARIET

Llibre preferit de literatura infantil: Qüestió difícil de contestar perquè he llegit bastants obres d’amics i amigues, també d’autors i autores que no conec, que m’han encantat. Citar-ne un seria injust.

Llibre preferit de literatura infantil d’autor valencià: Uf! Són tants que me’n deixaria algun dins del tinter de la memòria.

Llibre preferit, per què?: Vinga, aquesta la conteste. Un d’ells, *Les veus del Pamano*. Crec que Cabré ha teixit una història quasi perfecta.

Què és el que més li agrada de ser escriptor?: Viatjar, conèixer gent, xarrar, riure’m amb els companys i companyes de la faràndula, prendre’m cafès amb amics i amigues, llegir, escriure històries que em deixen satisfet...

Què vol ser de major?: Moltíssimes coses. Des de viatger per tal de conèixer les diferents cultures que habiten la bola del món, a cuiner especialista en bones paelles.